

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/45663,Relacja-Witolda-Dziadka-ofiary-i-swiadka-Zbrodni-Wolynskiej.html>
19.04.2024, 00:36

Relacja Witolda Dziadka, ofiary i świadka Zbrodni Wołyńskiej

22 grudnia 2017 roku w Grudziądzu odsłonięty został pomnik upamiętniający obywateli polskich, ofiary ludobójstwa wołyńskiego. Jednym z gości wydarzenia był Witold Dziadek, mieszkaniec Grudziądza, ofiara i świadek tej tragicznej historii.

Witold Dziadek w czasie uroczystości

W czasie „krwawej niedzieli” (11 lipca 1943 roku, był to kulminacyjny dzień rzezi wołyńskiej), Ukraińcy zamordowali ośmioletniemu chłopcu ojca.

Starszy mężczyzna próbował w czasie uroczystości odczytać swoje wspomnienia z tego dnia, ale emocje odebrały mu głos. Ostatecznie zrobił to jego syn. Był to jeden z poruszających momentów uroczystości. Udało nam się pozyskać tą relację.

W niedzielę 11 lipca 1943 roku przed 7 rano w Mirynie powiat Kowel województwo

wołyńskie – do domu mojego Ojca Ksawerego, właściciela ziemskiego i pracownika Urzędu Gminy w Hołobach zastukało dwóch uzbrojonych Ukraińców, jeden z nich był znany mojemu Ojcu, weszli do domu i poprosili o śniadanie. W czasie śniadania od drugiej strony domu ukradkiem przybiegli Janusz i Rysiek Dobrowolscy z dalszej rodziny z wiadomością, że w gospodarstwie Cioci Gieni położonym nieopodal nocą wszyscy mężczyźni zostali zamordowani.

Po śniadaniu Ukraińcy przeszli z moim Ojcem kilkadziesiąt metrów do drogi i tam go zastrzelili. Widziałem to mając wówczas 8 lat stojąc przed rodzinnym domem.

Potem Ukraińcy dłuższy czas tropili postrzelonego brata mojego Ojca.

Gdy Ukraińcy odjechali, podeszliśmy z boną do Ojca, leżał na plecach w kałuży krwi. Bona powiedziała do mnie: „To dzieciaku nie masz matki ani ojca” – bo byłem jedynakiem, a Mama Stefania zmarła na zawał 3 września 1939 roku gdy zobaczyła atakujący niemiecki samolot. Bona wzięła tylko pęk kluczy od domu, dołączyliśmy do resztek rodziny i jeszcze tej niedzieli uciekliśmy, wkrótce opuszczając Ukrainę, z którą rodzina herbu Sas była związana od kilkuset lat.

To, że w naszych rodzinach i rodzinach spokrewnionych zostali wymordowani tego dnia tylko mężczyźni i tylko bronią palną – jak się potem dowiedzieliśmy, było aktem łaski za wcześniejsze bardzo dobre relacje z Ukraińcami, pomoc im w czasie gdy panował wielki głód. Inni spośród 50–60 tysięcy zamordowanych w tym czasie Polaków zginęli od siekier, wideł i w innych okrutnych męczarniach o których wiemy.

Później już w Polsce w nowych granicach by dostać internat w szkole, posiłki, jakieś pieniądze – będąc sierotą musiałem ukrywać kim byli moi rodzice, kto wymordował rodzinę. Ale ja to pamiętałem i pamiętam jak do dziś i mam prawo pamiętać tę zbrodnię niczym tego nie uzasadniając, niczym nie tłumacząc się dlaczego to pamiętam.

Czy zamordowani z mojej rodziny wołają o pamięć, jak tu ustalił IPN? W moim odczuciu po 74 latach od zbrodni należy się jeszcze prawda i ocena, osądzenie winnych. W innym wypadku nawet wybrańcy narodu będą dziś prowadzić dywagacje a co to jest zbrodnia o charakterze ludobójstwa i temu podobne.

Gdy w 1992 roku w Mirynie postawiliśmy zamordowanym pomnik, ich nazwiska wykuliśmy cyrylicą – tak poradzili nam miejscowi, by uchronić grób przed zniszczeniem.

Po naszych domach, dworach, często całych wioskach nie ma śladu, wszystko zrównane z ziemią, gdzieś tylko zdjęcia lotnicze pozwalają rozpoznać kontury zabudowań, dróg, parków.

Dziś ja, moje dzieci, rodzina, inni Wołyniacy zwyczajnie boimy się odwiedzić groby naszych przodków. Pomagamy przyjaźnie Ukrainie, także finansowo znaczącymi kwotami a pojechać tam w głąb kraju, na wieś i zapalić świeczkę na niewielkim cmentarzu na grobie

matki i ojca to strach. W swych dzisiejszych relacjach z Ukrainą nie powinniśmy zapominać o tamtej zbrodni, w innym wypadku tej świeczki już nie zapalimy.

relacja Witolda Dziadka

Instytut Pamięci Narodowej przypomina o Zbrodni Wołyńskiej. Polecamy zwłaszcza nasz portal internetowy zbrodniawolynska.pl. W lutym planujemy spotkanie edukacyjne w 75. rocznicę ludobójstwa. Niebawem zamieścimy informację na naszej stronie.